Приложение към т. 1 от Заповед № РД 11-2346/13.10.2023 г. на изпълнителния директор на БАБХ

I. ЦЕЛ НА ПРОЦЕДУРАТА

Да се конкретизират отговорностите, правата, организационния процес и необходимата документация при дейностите, свързани с контрола за спазване на общите принципи за интегрирано управление на вредителите и контрола върху употребата на продукти за растителна защита, в съответствие със законоустановените изисквания.

Да се гарантира употребата в земеделието само на разрешени продукти за растителна защита, в разрешените дози и употреби, указани в етикета, по начин, който не допуска увреждането на други растения и растителни продукти и не застрашава здравето на хората и животните, околната среда и биоразнообразието, при спазване на изискванията на Добрата растителнозащитна практика (ДРЗП) и принципите на интегрираното управление на вредителите, с цел устойчива употреба на пестициди и производството на безопасна растителна продукция.

II. ОТГОВОРНОСТИ И ПРАВА

Контролът за спазване на общите принципи на интегрирано управление на вредителите и контрола върху употребата на ПРЗ се извършва от инспекторите по растителна защита, вкл. и началниците на отдели „Растителна защита“ на областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ). При необходимост в проверката могат да бъдат включени инспектори от други ОДБХ и контролни органи на други министерства и ведомства.

III. ПОЗОВАВАНЕ

1. Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21.10.2009 г. за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди.

2. Закон за защита на растенията.

3. Наредба № 3 от 31.07.2017 г. за условията и реда за производство, пускане на пазара, търговия, преопаковане, транспортиране и съхранение на продукти за растителна защита *(Обн., ДВ, бр. 64 от 8.8.2017 г., в сила от 8.8.2017 г.)*.

4. Наредба № 12 от 23.08.2023 г. за условията и реда за употреба на продукти за растителна защита *(Обн., ДВ, бр. 74 от 29.08.2023 г., в сила от 01.10.2023 г.)*.

5. Наредба № 8 от 23.02.2021 г. за условията и реда за контрол върху продуктите за растителна защита, търговията, преопаковането, съхранението и употребата им *(Обн., ДВ, бр. 18 от 02.03.2021 г., в сила от 02.03.2021 г.)*.

6. Наредба № 13 от 26.08.2016 г. за мерките за опазване на пчелите и пчелните семейства от отравяне и начините за провеждане на растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности *(Обн., ДВ, бр. 70 от 9.9.2016 г., в сила от 9.9.2016 г.)*.

7. Наредба № 14 от 19.09.2016 г. за опазване на растенията и растителните продукти от икономически важни вредители *(Обн., ДВ, бр. 77 от 4.10.2016 г., в сила от 4.10.2016 г.)*.

8. Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България.

IV. ОПРЕДЕЛЕНИЯ:

1. **„Земеделски стопанин“** е физическо или юридическо лице, вписано в регистъра на земеделските стопани по чл. 7, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители, което произвежда на територията на страната растения и растителни продукти, предназначени за продажба.
2. **„Професионален потребител“** означава всяко лице, което използва пестициди в рамките на професионалната си дейност, включително оператори, технически лица, работодатели и самостоятелно заети лица, както в селското стопанство, така и в други сектори;
3. -**„Дистрибутор“** означава всяко физическо или юридическо лице, което предлага продукт за растителна защита на пазара, включително търговци на едро, търговци на дребно, продавачи и доставчици;
4. **„Десиканти“** са средства, които се използват за изсушаване на растенията;
5. **„Дефолианти”** са средства, които се използват за обезлистване на растенията;
6. **„Консултант“** означава лице, което е придобило съответните знания и предоставя съвети относно управлението на вредителите и безопасната употреба на пестициди в контекста на професионалните си задължения или като търговска услуга, включително частни самостоятелни и публични консултантски услуги, търговски агенти, производители на храни и търговци на дребно, когато е приложимо за тях;
7. **„Карантинен срок”** е времето от последното третиране с ПРЗ до прибиране на продукцията, при което тя не съдържа остатъчни вещества над максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди и може да се консумира от хората и животните без опасност за тяхното здраве;
8. **„Оборудване за прилагане на продукти за растителна защита“** означава апарат, специално предназначен за прилагане на продукти за растителна защита, включително принадлежности, които са от съществено значение за ефективното функциониране на това оборудване, като дюзи, манометри, филтри, сита и приспособления за почистване на резервоари;
9. **„Конвенционална наземна техника”** включва механизирана наземна техника и оборудване за ръчно прилагане на ПРЗ, в това число гръбни пръскачки;
10. **„Механизирана наземна техника”** са самоходни и несамоходни машини, апарати и съоръжения за прилагане на ПРЗ с механизирано задвижване;
11. **„Въздушно пръскане“** означава прилагане на пестициди от въздухоплавателно средство (самолет или хеликоптер);
12. **„Работен разтвор”** е разтвор на разрешени за пускане на пазара и употреба ПРЗ в концентрация, посочена при разрешаването на съответната употреба;
13. **„Специални опаковки и/или чували“** – опаковки и/или чували, изработени от инертна материя с възможност за затваряне чрез зашиване, залепяне или завързване, така че да не се допусне разсипване или разпиляване на семената;
14. **„Фенофаза“** е фаза от физиологичното развитие на растенията;

15. **„Фумигация“** е метод за унищожаване на вредители по смисъла на параграф 1, т. 56 от допълнителните разпоредби на ЗЗР;
16. **„Арбитражна проба“** е пробата, предназначена за контролна експертиза в случай на оспорване на резултатите;
17. **„Интегрирано управление на вредителите“** е внимателно проучване на всички налични методи за растителна защита и последващо интегриране на подходящи мерки за ограничаване развитието на популациите от вредни организми, за поддържане на икономически и екологично обосновани равнища на употреба на продукти за растителна защита и на други форми на намеса и за намаляване или свеждане до минимум на рисковете за здравето на хората и околната среда. Интегрираното управление на вредителите е насочено към производството на здрави култури с възможно най-малки нарушения на агроекологичните системи и насърчава естествените механизми за контрол на вредителите.
19. **„Нехимични методи“** означава алтернативни на химичните пестициди методи за растителна защита и управление на вредителите, основани на агротехнически мероприятия, или физични, механични или биологични методи за контрол на вредителите;
21. **"Биологичен контрол"** е използването на живи организми, като хищници, паразитоиди или патогени, и на продуктите от тяхната жизнена дейност за регулиране плътността на вредните организми .
22. **"Продукти за растителна защита"** (ПРЗ) са продукти по чл. 2, параграф 1 от Регламент (ЕО) 1107/2009.

V. ОБХВАТ НА ПРОЦЕДУРАТА

Процедурата се прилага с оглед осигуряването на ефективен и ефикасен контрол, проведен на базата на анализа на риска, с цел намаляване на рисковете и въздействието на употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда и за насърчаване на интегрирано управление на вредителите и на алтернативни подходи или методи.

1. Принципи

- При проверката инспекторите се позовават на принципите, заложени в Закона за защита на растенията, подзаконовите нормативни документи и работят по Регионалния план за контрол на употребата на ПРЗ.
- Всяка проверка е непредизвестена и завършва със съставянето на доклад от проверката по образец. При установено несъответствие с нормативните изисквания се съставя констативен протокол по образец, утвърден от изпълнителния директор на БАБХ, който се подписва от инспектора по растителна защита и от проверяваното лице, което получава екземпляр от протокола.
- Резултатът от проверката е инспектираният да получи предписания за отстраняване на констатираните несъответствия и да ги изпълни, да се наложи принудителна административна мярка в предвидените в ЗЗР случаи и/или да се състави акт за установяване на административно нарушение.

- При неизпълнение на предписание се съставя акт за установяване на административно нарушение.

2. Поведение на инспекторите по време на проверката

Инспекторите се легитимират и съобщават основанието за проверката. При поискване от проверявания длъжностните лица представят копие от заповедта на Изпълнителния директор на Българската агенция по безопасност на храните или упълномощено от него лице за длъжностните лица, които извършват проверки на място и по документи при осъществяване на контрола върху ПРЗ.

3. Обект на контрол

3.1. Земеделските стопани, производители на растения и растителни продукти, предназначени за храна или фураж, попаднали в извадката за контрол чрез прилагане на „Процедура за анализ на риска при определяне на обектите за контрол на употребата на ПРЗ и оценка на микробиологичните рискове при първично производство на земеделски култури, предназначени за храна или за фураж“, одобрена със Заповед № РД 11-535/09.03.2023 г. на изпълнителния директор на БАБХ или на случаен принцип.
3.2. Земеделските стопани, които употребяват ПРЗ чрез фумигация на растения, растителни продукти и други обекти, с цел опазването им от вредители, както и фирмите, извършващи фумигация като специализирана растителнозащитна услуга;
3.3. Земеделските стопани, които извършват третиране на семена за посев, както и фирмите, извършващи третиране на семена като специализирана растителнозащитна услуга;
3.4. Земеделските стопани, които възлагат прилагане на продукти за растителна защита чрез въздушно пръскане на земеделски култури.

VI. ВИДОВЕ ПРОВЕРКИ

Контролът върху продуктите за растителна защита, съхранението и употребата им се осъществява чрез планови и внезапни проверки и проверки при наличие на данни за нарушение и обхваща:

1. продуктите за растителна защита;
2. лицата, които извършват дейностите по съхранението и употребата на ПРЗ;
3. обектите, в които се съхраняват ПРЗ;
4. документацията, свързана с употребата на ПРЗ;
5. растенията и растителните продукти при първичното им производство и други обекти, върху които са употребени продукти за растителна защита.

1. Планови проверки - Изпълнителният директор на БАБХ утвърждава Национален план за контрол върху употребата на ПРЗ за текущата календарна година **в изпълнение на Единния многогодишен национален контролен план на Р България за храни, фуражи, здравеопазване на животните, хуманно отношение към тях и защита на растенията.** Въз основа на Националния план, директорите на ОДБХ изготвят Регионален план за контрол върху употребата

на ПРЗ на обектите на територията на съответната ОДБХ. Проверките се плануват в Регионален план на ОДБХ за контрол върху употребата на ПРЗ от земеделски стопани **(*Приложение № 1 - У)***, в зависимост от естеството на отглежданите култури в Агроекологичния район и извършваните растителнозащитни мероприятия за съответния период, като брой проверки по месеци и брой на проверките за един инспектор.

2. Внезапни проверки - извършват се по всяко време, включително в почивни и празнични дни, без предварително уведомяване на земеделските стопани.

3. Проверки при наличие на данни за нарушение – се извършват в срок до 2 работни дни от постъпването на данни за извършено нарушение и отразяването му в дневник за подадените жалби и сигнали.

Докладите от проверките при наличие на данни за нарушение се изпращат в БАБХ в 3-дневен срок от датата на извършване на проверката.

За извършените проверки се изготвят ежемесечни доклади, които се изпращат до 5-то число на следващия месец и обобщават в БАБХ.

VII. ИНСТРУКЦИЯ ЗА БЕЗОПАСНОСТ

1. За инспектора: На инспекторите се провежда инструктаж, документиран с подпис в Книга за инструктаж на работниците и служителите по безопасност, хигиена на труда и противопожарна охрана в ОДБХ;

2. **За инспектирания обект:** При проверката няма риск за инспектирания обект;

3. **За околната среда**: Проверките не съдържат риск за околната среда.

VIII. РЕСУРСИ

1. Персонал – Проверката по тази процедура се извършва от инспектор/инспектори по растителна защита, вкл. и началниците на отдели „Растителна защита“ в ОДБХ. Физическа проверка на терен по точка 2.2, раздел IX се извършва от най-малко двама инспектори от съответната ОДБХ. Броят на проверките от един инспектор е определен в Регионалния план за контрол на употребата на ПРЗ за ОДБХ.

В проверката могат да участват инспектори от други ОДБХ и служители на други ведомства - МВР, КЗП, РЗИ, МОСВ и др.

2. Инструментариум, екипировка – при необходимост:

2.1. Лични предпазни средства – латексови/нитрилни ръкавици;

2.2. Инструменти за вземане на проби - найлонови и книжни пликове, инструменти, прибори и съдове за вземане на растителни проби и проби от ПРЗ;

2.3. Документация, която инспекторът трябва да носи със себе си - Служебна карта; Заповед на изпълнителния директор на Българската агенция по безопасност на храните или упълномощено от него лице за длъжностните лица, които извършват проверки на място и по документи при осъществяване на контрола върху ПРЗ; Досие на земеделския производител; (ФК 10-14-01) Доклад (ПРЗТК-05) Констативен протокол, АУАН; Протокол за вземане на растителни проби (ФК

10-09); Етикети за средни проби от растения (ФК 10-10); Протокол за вземане на средни проби от ПРЗ (ФК 10-04); Етикети за проби от ПРЗ (ФК 10-05);

2.4. Комуникации - при извършване на проверка, инспекторът трябва да разполага с мобилен телефон за осъществяване на връзка с ОДБХ, БАБХ и други компетентни органи.

IX. ХОД НА ПРОЦЕДУРАТА

1. Определяне на обектите за контрол

При планови и внезапни проверки, земеделските стопани, производители на растения и растителни продукти, предназначени за храна или фураж, се определят като обект на контрол чрез „Процедура за анализ на риска при определяне на обектите за контрол на употребата на ПРЗ и оценка на микробиологичните рискове при първично производство на земеделски култури, предназначени за храна или за фураж“, одобрена със Заповед № РД 11-535/09.03.2023 г. на изпълнителния директор на БАБХ, или на случаен принцип.

2. Елементи на контрол:

2.1. Документална проверка

2.1.1. Дневник за проведените растителнозащитни мероприятия и торене по образец, одобрен от изпълнителния директор на БАБХ.

При непълни или неточни записи в Дневник за проведените растителнозащитни мероприятия и торене, несъответствието се записва в КП и се прави предписание със срок за неговото отстраняване. В Доклада от проверка това се вписва в графа "Забележка".

2.1.2. Редовни записи на взети проби от растения и растителни продукти от контролния орган и редовни записи на взети растителни проби за целите на самоконтрола.

2.1.3. Съответствие между данните за появата, развитието, плътността или степента на нападение от вредители и проведените третирания, посочени в Дневник за проведените растителнозащитни мероприятия и торене.

2.1.4. Наличие на първични счетоводни документи за закупените, употребените и наличните към момента на проверката продукти за растителна защита.

2.1.5. Наличие на първични счетоводни документи, сертификати, етикети и други документи за закупуване на сертифицирани семена и посадъчен материал.

2.1.6. Наличие на договор с фирма, вписана в регистъра на лицата, притежаващи документи за извършване на дейности с опасни отпадъци на ИАОС.

2.1.7. Сертификат по чл. 83 от ЗЗР за използване на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба.

2.1.8. Протокол от изпитване за остатъци от пестициди на растителна проба от отглежданата култура, взета за целите на самоконтрола.

2.1.9. Писмен договор на физическото или юридическото лице, което извършва услугата „Пръскане с ПРЗ на земеделски култури“ със собственика или ползвателя на земеделския имот.

2.1.10. Дейности по фумигация като специализирана растителнозащитна услуга:

- протоколи за извършените дейности по фумигация;

- диплома за висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита“ на лицето, което контролира процеса по фумигация и договора с него, когато е необходимо;
- документ за завършено обучение за фумигация на изпълнителите на дейността по фумигация;
- сертификат по чл. 83 от ЗЗР на лицето, което извършва фумигацията като специализирана растителнозащитна услуга и договора с него, когато е необходимо.

2.1.11. Дейности по фумигация в земеделското стопанство:
- диплома за висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита“ на земеделския стопанин, когато ПРЗ са от първа професионална категория на употреба;
- документ за завършено обучение за фумигация на земеделския стопанин;
- сертификат по чл. 83 от ЗЗР на земеделския стопанин.

2.1.12. Дейности по третиране на семена за посев като специализирана растителнозащитна услуга:
- диплома за висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита“ или „Растениевъдство“ на лицето, което контролира третирането на семена за посев и договора с него, когато е приложимо.
- сертификат по чл. 83 от ЗЗР на лицето, което извършва третирането на семената за посев и договора с него, когато е приложимо.

2.1.13. Дейности по третиране на семена за посев в земеделското стопанство:
- диплома за висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита“ или „Растениевъдство“ на земеделския стопанин, когато ПРЗ са от първа професионална категория на употреба;
- сертификат по чл. 83 от ЗЗР на земеделския стопанин.

2.1.14. Договор на земеделския стопанин с авиационния оператор, който извършва въздушното пръскане.

2.1.15. Разрешението за прилагане на ПРЗ чрез въздушно пръскане, издадено от съответната ОДБХ.

2.1.16. Доказателство за оповестяване на растителнозащитните дейности в ЕПОРД.

2.2. Физическа проверка:

2.2.1. Проверка на склад за съхранение на ПРЗ на земеделските стопани:

Земеделските стопани съхраняват продуктите за растителна защита, предназначени за употреба в стопанството, в складове за съхранение на продукти за растителна защита. Складовете трябва да осигуряват безопасно съхранение на продуктите за растителна защита в тях.

- Складът да е изграден самостоятелно или на специално обособено място в стопанството;
- Да е обезопасен и с контролиран достъп;
- Складът да е сух и прохладен;
- Да няма достъп на пряка слънчева светлина;
- Списък на наличните в склада ПРЗ, предназначени само за употреба в стопанството на земеделския стопанин;

- В случай на употреба на ПРЗ от I-ва професионална категория на употреба, наличие на метален заключващ се шкаф или обособена с масивни преградни стени част от склада за съхранение на ПРЗ от I-ва професионална категория на употреба;
- Наличие на рафтове или стелажи, върху които се съхраняват продуктите за растителна защита;
- Разделение на ПРЗ по предназначение с обозначителни табели;
- Обособено и обезопасено място за временно съхранение на празни опаковки от ПРЗ и на ПРЗ с изтекъл срок на годност, до предаването им на лицензирана фирма за дейности с опасни отпадъци;
- Договор с фирма, вписана в регистъра на лицата, притежаващи документи за извършване на дейности с опасни отпадъци на ИАОС.

2.2.2. Проверка на терен

Продуктите за растителна защита се употребяват в съответствие с разрешението за употреба и по начин, който не допуска увреждането на други растения и растителни продукти и не застрашава здравето на хората и животните, околната среда и биоразнообразието, съгласно принципите на добрата растителнозащитна практика по култури. Определят се нетретирани буфернни зони до повърхностни води, с цел опазване на неприцелните водни организми и ограничения за употреба и съхранение на продукти за растителна защита в санитарно-охранителните зони за повърхностни и подземни води.

ПРЗ се употребяват с оборудване за тяхното прилагане и специализирана наземна (конвенционална или механизирана), и/или авиационна техника. Почистването на техниката и оборудването за прилагане на ПРЗ се извършва непосредствено след всяко третиране на места и по начин, който не замърсява околната среда.

Приготвянето на работния разтвор се извършва на специално определено за това място, безопасно за околната среда и при спазване на указанията, посочени в етикета на ПРЗ.

Местата, на които се приготвя работният разтвор за третиране на земеделски площи, трябва да са на разстояние не по-малко от:

- 100 м от административни и жилищни сгради, регистрирани животновъдни обекти, в т.ч. и пчелини, предприятия за производство на фураж и храни за животни, складове за съхранение на фураж и на растения и растителни продукти;
- 200 м от повърхностни водни обекти, водоизточници и вододайни зони;
- 25 м от напоителни канали;
- 100 м от защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии, и защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие, на чиито територии е забранено използването на ПРЗ.

Забранява се прилагането на ПРЗ при температура на въздуха, по-висока от 25°C, измерена на сянка.

Не се разрешава третиране с продукти за растителна защита на площи с цъфтяща растителност, пасищни площи, вододайни зони и третиране извън буферните зони, определени при разрешаването на продуктите за растителна защита. Възложителят на растителнозащитна дейност е длъжен да окоси цъфтящата растителност в междуредията на трайните насаждения (овощни градини, лозя и др.) преди извършване на третирането.

При извънредни ситуации – каламитет или епифитотия от икономически важни вредители, обявени

със заповед на министъра на земеделието и храните, по време на цъфтеж на земеделските култури, БАБХ препоръчва за употреба продукти за растителна защита, щадящи пчелите.
Работният разтвор от ПРЗ от професионална категория на употреба се приготвя от лице със сертификат по чл. 83 от ЗЗР, като се използват подходящи лични предпазни средства при спазване изискванията, посочени в етикета на продукта. Празните контейнери от ПРЗ предварително се изплакват трикратно с вода, която се добавя в резервоара на пръскачката при приготвяне на работния разтвор.
Неупотребеното количество работен разтвор се третира като отпадък, съгласно указанията, посочени в етикета на продукта и съгласно разпоредбите на Закона за управление на отпадъците (ЗУО).
Земеделските стопани, които употребяват ПРЗ, са длъжни да съхраняват празните опаковки от ПРЗ и ПРЗ с изтекъл срок на годност на закрито в специално обособени и обезопасени за целта места и в съответствие с разпоредбите на ЗУО. Употребените опаковки от ПРЗ се привеждат във вид, негоден за повторна употреба в съответствие с указанията, посочени в етикета на продукта и съгласно разпоредбите на ЗУО. Забранява се нерегламентираното изхвърляне, изгаряне и депониране на празни опаковки от ПРЗ.
Лицата, които извършват/възлагат растителнозащитни дейности са длъжни в срок не по-малко от 3 дни и не повече от 15 дни преди датата на третиране да въведат информация за дейностите в ЕПОРД.

2.2.2.1. Употреба на продукти за растителна защита с наземна техника:

- При употребата на ПРЗ с конвенционална или механизирана наземна техника върху земеделски площи и оборудване за прилагане на ПРЗ, земеделските стопани задължително спазват отстояния не по-малко от 50 м, когато посоката на вятъра е обратна на населеното място и не по-малко от 150 м, когато посоката на вятъра е към населеното място;
- ПРЗ се прилагат с конвенционална или механизирана наземна техника при скорост на вятъра до 5 м/сек., когато оборудването за прилагане на ПРЗ осигурява намаляване отнасянето на струята и до 2 м/сек., без такова оборудване;
- Забранява се прилагането на ПРЗ с конвенционална или механизирана наземна техника при скорост на вятъра над 5 м/сек;
- Инсектицидите се употребяват с наземна техника - от залез слънце до 10,00 ч. на следващия ден;
- Третирането на площите с ПРЗ не може да продължи повече от 3 дни за определен масив;

2.2.2.2. Употреба на продукти за растителна защита чрез въздушно пръскане:

- Продуктите за растителна защита могат да се употребяват чрез въздушно пръскане само след извършена от Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) оценка на риска, съгласно чл. 9, параграф 2, буква „б“ от Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, при условията и по реда на Наредба № 5 от 2021 г. за разрешаване пускането на пазара и употребата на продукти за растителна защита;
- При употребата на ПРЗ с авиационна техника и оборудване за прилагане на ПРЗ, земеделските стопани задължително спазват отстояния не по-малко от 200 м, когато посоката на вятъра е

обратна на населеното място, и не по-малко от 800 м, когато посоката на вятъра е към населеното място;

- Забранява се прилагането на ПРЗ с авиационна техника при скорост на вятъра над:
  - 2 м/сек при третиране с хербициди, десиканти и дефолианти;
  - 5 м/сек при третиране с инсектициди, фунгициди и растежни регулатори;
  - при пълно безветрие;
  - при температурна инверсия.
- Метеорологичните елементи, характеризиращи времето в момента на третиране, преди третиране и след извършване на самото третиране са вписани в бордовия дневник на въздухоплавателното средство;
- Инсектицидите се употребяват с авиационна техника - от изгрев слънце до 10,00 часа;
- Третирането на площите с ПРЗ не може да продължи повече от 5 дни;

2.2.2.3. Употреба на ПРЗ при третиране на семена за посев.

- Продуктите за растителна защита се употребяват когато са одобрени за третиране на семена за посев, със специализирана техника и оборудване в специализирани помещения;
- Третирането на семена за посев като специализирана растителнозащитна услуга се извършва в специализирани обекти или на площадки с контролиран достъп, изградени на отстояние не по-малко от 500 м от жилищни сгради, мястото на което се разполага специализираната техника за третиране на семена да е с гладка повърхност за почистване, да имат изградени бетонни колектори, в които да се изтичат аварийни разливи или вода от почистване на площадката, закритите помещения да имат аспирация/вентилация;
- Обектите са оборудвани с машини за почистване на семената, съоръжения за смесване на разтвора за третиране, оборудване за прилагане на разтвора върху семената, машини за опаковане на третираните семена в чували, машини за пакетиране на третираните семена, контейнери за разделно събиране на замърсени и незамърсени отпадъци;
- Техниката за мобилно третиране в земеделското стопанство се разполага на не по-малко от 100 м от жилищни сгради и складове за храни и фуражи;
- Третирането на семена да не се извършва на открито и в близост до повърхностни водни обекти или канализация;
- По време на третирането на семената операторите използват лични предпазни средства за защита на кожата, очите и дихателните пътища, съгласно изискванията на етикета на ПРЗ;
- Третираните семена се съхраняват в специални чували, в складове с ограничен достъп, чиито помещения трябва да са сухи, проветриви и защитени от вредители;
- Опакованите семена трябва да бъдат правилно етикетирани в съответствие с чл. 49, параграф 4 от Регламент (ЕО) 1107/2009. Опаковките на третираните семена, предназначени за търговия, се етикетират в съответствие със Закона за посевния и посадъчен материал;
- Транспортиране на третирани семена се извършва само в специални чували. Чувалите не се използват повторно за други цели, а се унищожават съгласно Закона за управление на отпадъците;

- Транспортиране на третирани семена в насипно състояние се извършва в рамките на стопанството, непосредствено преди сеитбата, като семената задължително следва да са покрити.

2.2.2.4. Употреба на ПРЗ при фумигация.

- Продуктите за растителна защита се прилагат при фумигация на растения, растителни продукти и други обекти, когато са одобрени за тази цел;
- Фумигация на растения, растителни продукти и други обекти, като специализирана растителнозащитна услуга се извършва от лица, вписани в регистъра по чл. 6, ал. 1, т. 9, буква „а“ от ЗЗР, под контрола на лице с висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита“;
- Наличие на обозначителна табела „отровно“ със забрана за достъп до обекта, поради обработка със силно отровни вещества. Табелите се отстраняват след изтичане на карантинния срок или дегазация на обекта;
- Наличие на протокол, който съдържа данни за лицето, извършило фумигацията, вид и данни за обекта, наименование и доза/концентрация на използвания ПРЗ, експозицията и мерките за безопасност;
- Фумигация на растения, растителни продукти и други обекти се извършва в земеделското стопанство от лица, които притежават валиден сертификат по чл. 83 от ЗЗР и документ от завършено обучение за фумигация, под контрола на лице с висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита”.

2.2.3. Вземане на проби от растения и растителни продукти

На база анализ на риска инспекторите по растителна защита вземат проби от растения или растителни продукти за идентификация на употребените ПРЗ или за остатъци от пестициди.

1. Проби от растения и растителни продукти за идентификация на употребените ПРЗ се вземат съгласно утвърдена от изпълнителния директор на БАБХ СОП за идентификация на употребените ПРЗ с цел установяване на съответствие с посочените в дневника за проведените растителнозащитни мероприятия и торене ПРЗ и дали са разрешени за пускане на пазара и употреба при съответната култура.
2. Проби от продукти от растителен произход за остатъци от пестициди се вземат съгласно утвърдена от изпълнителния директор на БАБХ СОП за вземане на проби от растения и растителни продукти за остатъци от пестициди.

Взетите проби за целите на официалния контрол се изпитват в официални лаборатории, които отговарят на изискванията на чл. 120, ал. 4 и 5 от ЗЗР и чл. 51 от ЗУАХВ.
Пробите се вземат в достатъчно количество, което позволява да бъде поискано второ експертно становище или контролна експертиза в съответствие с чл. 35, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625 и чл. 10 от Наредба № 8/2021 г. за условията и реда за контрол върху продуктите за растителна защита, търговията, преопаковането, съхранението и употребата им.

За целите на самоконтрола земеделските стопани изследват поне една растителна проба от всеки вид земеделска продукция за остатъци най-малко от приложените върху нея пестициди през предходната и текущата година, непосредствено преди прибиране на реколтата, и предоставят лабораторните резултати от анализ на следващите участници от агрохранителната верига.

2.3. Спазване на общите принципи на интегрирано управление на вредителите.

При осъществяване на контрол за спазване на общите принципи на интегрирано управление на вредителите от земеделските стопани, инспекторите по растителна защита проверяват:

- Спазване сеитбооръщението на отглежданите култури в стопанството;
- Провеждане на подходящи агротехнически мероприятия (предварително подготвяне на разсадните лехи, време и гъстота на сеитба, подсяване, оптимално разстояние между културите, противоерозионни обработки, санитарни мерки и резитби);
- Използване на подходящи устойчиви/толерантни сортове растения и на стандартни/сертифицирани семена и посадъчен материал,
- Прилагане на балансирано торене, варуване, практики за напояване и дренаж,
- Прилагане на санитарни мерки - редовно почистване на машините и на оборудването, за предотвратяване разпространението на вредни организми;
- Прилагане на подходящи растителнозащитни мерки или използване на екологични инфраструктури във или извън обработваемите площи за опазване на полезните видове;
- Извършване на наблюдения за наличие на вредители чрез подходящи методи, включващи научнообосновани системи за предупреждаване, прогнозиране и ранно диагностициране, както и ползването на професионални консултации;
- Вземане на решение за прилагане на мерки за растителна защита на базата на резултатите от наблюдението, праговете на икономическа вредност на вредителите, конкретните площи, култури и климатични условия;
- Даване на предимство на устойчиви биологични, физически и други нехимични методи пред химичните методи, когато прилагането им осигурява задоволително равнище на контрол на вредителите;
- Прилагане на селективни пестициди, които имат минимални странични ефекти върху здравето на хората, полезните организми и околната среда;
- Ограничаване употребата на пестициди до необходимата степен, чрез прилагането им в по-ниски дози, намален брой третирания или частично третиране (ленточно или огнищно), когато степента на риск за културата е приемлива и не се увеличава опасността за изграждане на устойчивост при вредителите;
- Прилагане на пестициди с различен механизъм на действие, с цел запазване ефективността на продуктите и срещу развитието на устойчивост при вредителите;
- Проверена ли е ефективността на приложените мерки за растителна защита.

X. ПРИКЛЮЧВАНЕ НА ПРОВЕРКАТА

Проверката завършва със съставяне на доклад по образец, Приложение към настоящата СОП, съгласно чл. 4, ал. 1 от Наредба № 8 от 23 февруари 2021 г. за условията и реда за контрол върху продуктите за растителна защита, търговията, преопаковането, съхранението и употребата им. Докладите се подписват от инспектора по растителна защита и от проверяваното лице, което получава екземпляр от доклада.

Докладът от проверката се съставя най-малко в два екземпляра:

- Оригиналът от Доклада се поставя в досието на земеделския стопани, което се съхранява в ОДБХ;
- Вторият се предава на инспектирания.

При установено несъответствие с нормативните изисквания се съставя и констативен протокол по образец, утвърден от изпълнителния директор на БАБХ. В зависимост от тежестта на установено несъответствие в разпоредителната част на констативния протокол се дава предписание и срок за неговото изпълнение или се съставя акт за установяване на административно нарушение.
Тежестта на констатираното несъответствие се определя от конкретния случай, по преценка на инспектора и при необходимост се извършва консултация с юрист на ОДБХ.

Констативният протокол се съставя най-малко в два екземпляра:

- Първият се поставя в досието на ЗС, което се съхранява в ОДБХ;
- Вторият се предава на инспектирания.

След приключване на проверката, инспекторите вписват констативния протокол със съответните реквизити в регистъра на съставените констативни протоколи, който се води в ОДБХ.

Несъответствия, при които се дава предписание:

- констатирани несъответствия при водене на записи в дневника за растителнозащитни мероприятия и торене;
- ПРЗ не са подредени в склада по функционалност;
- липса на предупредителни табели “отровно” при работа с ПРЗ от I-ва професионална категория на употреба;
- неправилно съхранение на ПРЗ от I-ва професионална категория на употреба в склада на земеделския стопанин;
- несъответствие на наличните ПРЗ със сеитбооборота на културите в земеделското стопанство и др.

При неизпълнение на предписанието в констативния протокол се съставя акт за установяване на административно нарушение.
След изтичане на срока за отстраняване на несъответствието се извършва последваща проверка, с

която се установява резултата от изпълнение на предписанието. Резултатът от повторната проверка се отразява в констативен протокол. Предписанието и резултата от последващата проверка се отразяват в регистъра на съставените констативни протоколи.
В случай, че не бъдат изпълнени предписаните мерки за отстраняване на несъответствието в посочения срок, се прилагат административнонаказателните разпоредби на ЗЗР.

При констатирано нарушение от страна на земеделския стопанин, във връзка с характеристиките на използвания ПРЗ, се прави последваща проверка на дистрибутора, от който е закупен ПРЗ. Ако дистрибутора е на територията на друга ОДБХ, директорът изпраща уведомително писмо до директора на ОДБХ, на чиято територия е обекта за търговия с ПРЗ, за предприемане на последващи действия.

При констатирано нарушение подлежащо на санкциониране, се съставя Акт за установяване на административно нарушение, при спазване изискванията на Закона за защита на растенията, съгласно разпоредбите на ЗАНН.

Актът (АУАН) се съставя най-малко в три екземпляра:

- Първият (оригинал) се предоставя в 14- дневен срок от подписването му от нарушителя на наказващия орган в ОДБХ;
- Вторият се предава на нарушителя;
- Третият се съхранява в досието на земеделския стопанин в ОДБХ;

Наказателните постановления се издават от директора на ОДБХ и се изпълняват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.
Съставеният акт за установяване на административно нарушение и издаденото от наказващия орган на ОДБХ наказателно постановление се вписват в регистъра на съставените актове, който се води в ОДБХ.
Копие от акта и преписката към него се изпращат в ЦУ на БАБХ, дирекция ПРЗТК.

XI. ПРЕДПРИЕМАНЕ НА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ

При установяване на употреба на неразрешен продукт за растителна защита върху растения и растителни продукти при първичното им производство или при установяване на неразрешена употреба на продукт за растителна защита директорът на съответната ОДБХ със заповед може да приложи една или няколко от следните мерки:
1. износ на растенията и растителните продукти;
2. унищожаване на растенията и растителните продукти съгласно Закона за управление на отпадъците.

Заповедта на директора на съответната ОДБХ се съобщава и може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Обжалването не спира изпълнението.
Разходите за изпълнение на мерките са за сметка на земеделския стопанин.
В 7-дневен срок от изпълнението на мерките земеделският стопанин представя в съответната ОДБХ писмени доказателства за изпълнението им.

При установяване в растения и растителни продукти на остатъчни вещества от пестициди над максимално допустимите граници, посочени в приложения II и III към Регламент (ЕО) № 396/2005 на Европейския парламент и на Съвета, се предприемат някои от следните мерки:

1. определя се срок за беритба съобразно карантинните срокове на използваните ПРЗ от неприбраната продукция;
2. когато продукцията е на съхранение в склад при производителя, се съставя предписание за съхранението ѝ до изтичане на карантинните срокове на използваните ПРЗ;
3. след изтичане на сроковете по т. 1 и 2 се извършва последващо изпитване на продукцията и при получени съответстващи резултати с нормативните изисквания тя може да се реализира на пазара.

Когато мерките по т. 1 и 2 са неприложими, растенията и растителните продукти се унищожават от и за сметка на земеделския стопанин по реда на чл. 123, ал. 1, т. 2 от ЗЗР.
Когато продукцията е реализирана на пазара, се предприемат действия по ЗУАХВ и по Закона за храните.

XII. АРХИВИРАНЕТО НА ДОСИЕТО И ДОКЛАДИТЕ ОТ ПРОВЕРКИ

Екземпляри от съставените по време на проверката документи, както и всички други съпътстващи документи се архивират в ОДБХ.
За извършените проверки ОДБХ изготвят ежемесечни справки, които се изпращат до пето число на следващия месец в Централното управление (ЦУ) при БАБХ, където се обобщават.
За извършените проверки при наличие на данни за нарушение, докладите от проверките и констативните протоколи се изпращат в ЦУ на БАБХ в 3-дневен срок от датата на извършване на проверката.

XIII. СЪПЪТСТВАЩИ ДОКУМЕНТИ

1. (ПРЗТК -05) Доклад от проверка на земеделски стопанин;
2. (ФК 10-02) Констативен протокол;
3. (Приложение № 1 към Заповед № РД 11-1260/29.05.2023 г. на изпълнителния директор на БАБХ) АУАН;
4. (ФК 10-20) Процедура за вземане на средна проба от растения и растителни продукти;
5. (ФК 10-09) Протокол за вземане на проби от растения и растителни продукти за идентификация на ПРЗ;
6. (ФК 10-10) Етикети за вземане на проби от растения и растителни продукти;

7. (ФК 10-11) Дневник за взетите и изпратени проби за анализ проби от растения и растителни продукти;
8. (РПК 10-22) Процедура за вземане на проби от продукти от растителен произход за остатъци от пестициди;
9. (ПРЗТК-02) Процедура за вземане на проби от растения и растителни продукти за идентификация на употребените ПРЗ;
10. (ПРЗТК-02) Процедура за анализ на риска при определяне на обектите за контрол на употребата на ПРЗ и оценка на микробиологичните рискове при първично производство на земеделски култури, предназначени за храна или за фураж.

XIV. РЕГИСТЪР НА ВЕРСИИТЕ

Дата на издаване	Версия	Променени страници №	Вид на промяната
	01		
	02		
Заповед № РД 11-95/21.03.2011г.	03		
Заповед № РД 11-249/08.02.2018 г.	04	От 1 до 9	Актуализация
	05	Всички	Актуализация, включително на съпътстващите документи